

PÁLYAMŰ

**Az Országos Bírósági Hivatal elnökének
Bírósági Közlöny 1/2017. számában közzétett
83.E/2017. (II.17.) számú határozattal kiírt pályázatára
a Fővárosi Törvényszék Büntető Kollégium
kollégiumvezetői tisztségének betöltésére**

2017. év március hó 16. napja

Dr. Vadász Viktor

KÜLDETÉS ÉS JÖVŐKÉP

2003 óta dolgozom az igazságszolgáltatásban, 2008-ban neveztek ki bírónak a Pesti Központi Kerületi Bíróságra. 2011-ben egy rövid ideig az új Büntető Törvénykönyv kodifikációs munkáiban vehettem részt a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumban, majd 2012 és 2015 között az Országos Bírósági Hivatalban láttam el központi igazgatási feladatokat előbb a Jogszabály-veleményezési Osztályon, majd a Magyar Igazságügyi Akadémia igazgatói székében. Ezen igazgatási feladatokat a bírák közösségéért és a szervezet egészéért végzett szolgálatként fogtam fel, amely sajnos szükségszerűen együtt járt a tárgyalótermi munka időleges feladásával. 2015 januárjától visszatértem az ítélkezéshez a Fővárosi Törvényszék Büntető Kollégiumába, ahol szakmai jövőmet hosszú távra tervezem.

Az indított arra, hogy viszonylag rövid szolgálati múltam ellenére pályázatot nyújtsak be a Fővárosi Törvényszék Büntető Kollégiumának kollégiumvezetői álláshelyére, hogy az elmúlt három hónapban a Fővárosi Törvényszék elnökének megbízásából elrendelt célvizsgálat végrehajtása során számos olyan problémát és akadályt sikerült feltárni, illetve a kollégium tagjai több olyan elvárást és igényt fogalmaztak meg, amelyekre hatásos igazgatási és szakmai válaszok adhatóak, és úgy véltem, ezeket megfelelően tudnám integrálni és képviselni. Másodsorban az is motiválta pályázatomat, hogy a 2017. január 30. napjával meghirdetett kollégiumvezetői állaspályázat eredménytelen volt, arra nem nyújtottak be pályázatot.

A pályamű elején összefoglalom, hogy a jövőre nézve milyen kollégiumot és büntető ügyszakot látnék szívesen, hiszen ez talán jóval fontosabb és döntőbb a személyes motivációnál. Az egyes szakmai és igazgatási területeken megfogalmazott rövid-, közép- és hosszú távú terveket és vállalásokat ezen elvek alkotta vezérfonalra építettem fel.

Bíróközpontú igazgatás: Minden igazgatási tevékenység elsődleges célja a bíróságok alaptevékenysége – a magas szintű és időszerű ítélkezés – feltételeinek biztosítása. Speciálisan igaz ez a Büntető Kollégium vezetésére is. Ahhoz, hogy a bírák hatékonyan el tudják látni ítélkezési feladataikat, a következőket kívánom szem előtt tartani:

- ☞ lehetőség szerint minél nagyobb mértékben *szeretném tehermentesíteni a bírákat* az olyan feladatok alól, amelyek elveszik az időt és energiát az érdemi ítélkezési munkától;
- ☞ meglátásom szerint szükséges a hatékonyságot akadályozó tényezők és a mindennapi munkavégzést könnyítő *igények visszatérő felmérése*, ezért kiemelt feladatommak érzem az ezzel kapcsolatos javaslatok és jó gyakorlatok gyűjtését, bevezetését;
- ☞ sürgető szükség van az *egyéni kompetenciák folyamatos mérésére*, és ezzel párhuzamosan a bírák és igazságügyi alkalmazottak egyéni céljainak felismerésére, teljesítésének elősegítésére;
- ☞ mivel a bírák a kollégium alapvető építőkövei, a hosszú távú működés szempontjából elengedhetetlenül fontos feladatnak tartom az *utánpótlásról* való gondoskodást.

Adaptivitás: Olyan struktúra és igazgatási rendszer kialakítását tervezem, amely képes rugalmasan alkalmazkodni a gyorsan változó körülményekhez és elvárásokhoz. Ennek legfőbb zálogát a megfelelő cselekvési köröket (actio radius) figyelembe vevő igazgatási struktúra kialakításában és működtetésében látom. Egy túlzottan leterhelt és figyelmét elaprózó igazgatási vezető nem tudja megfelelően érzékelni a szükséges beavatkozási pontokat, ebből adódóan nem képes gyors és hatékony intézkedésekkel kiküszöbölni a felmerülő problémákat. Ennek érdekében

- olyan irányítási-igazgatási rendszer bevezetését tervezem, amelyben az igazgatási feladatok megoszlanak, és az egyes intézkedéseket azon a szinten hozzák meg, ahol a szükséges információk rendelkezésre állnak (*szubszidiaritás*);
- az igazgatás kiszámíthatósága és átláthatósága érdekében *optimalizálni és automatizálni* szeretném az egyes *igazgatási folyamatokat*;
- a megfelelő információk begyűjtése és azok gyors lereagálása érdekében szükségesnek tartom az *élő kapcsolat kiépítését és fenntartását*: a központi igazgatással, a Fővárosi Ítéltábla Büntető Kollégiumával, más törvényszékek kollégiumaival, a kerületi bíróságok büntető ügyszakával, és nem utolsósorban az ügyészséggel;
- erősíteni kell a kapcsolatot és növelni a tudásmegosztást a *Fővárosi Törvényszék más ügyszakaival*, elsősorban a Polgári és a Gazdasági Kollégiummal, valamint a közigazgatási ügyszakkal.

Tudásmegosztás: Célom, hogy a szakmai kérdésekben, valamint a fontosabb stratégiai és hosszabb távú igazgatási intézkedések megtervezése kapcsán a bírák véleménye és javaslatai minél szélesebb körben kerüljenek becsatornázásra. Egyrészt, a Fővárosi Törvényszéken és kerületi bíróságokon évtizedek alatt felhalmozódott szakmai tudás és igazgatási tapasztalat nem maradhat kiaknázatlan, másrészt meg kell osztani tudásunkat az ország más bíróságaival a központi igazgatáson keresztül. Erre tekintettel az alábbi területeken szeretnék változást:

- a *kollégiumi üléseken* megtárgyalandó szakmai kérdéseket az abban kompetens tanácselnökök és bírák bevonásával kívánom előkészíteni annak érdekében, hogy kollégium tagjainak ülésen töltött ideje kizárólag érdemi munkával teljen;
- mivel méretében és jelentőségében a többi törvényszék meg sem közelíti a Fővárosi Törvényszéket, az országos jó gyakorlatok átvételén túl fokozottabb mértékben nyitottnak kell lennünk a *nemzetközi példák és megoldások* átvételére;
- annak érdekében, hogy a Fővárosi Törvényszék speciális helyzete és érdekei megfelelő módon érvényre jussanak az országos jelentőségű kérdések megtervezése során (pl. képzések, jogszabály-véleményezés, központi igazgatási intézkedések, projektek), elengedhetetlen, hogy a Büntető Kollégium tagjai nagyobb számban *legyenek képviselve a központi igazgatásban*, munkacsoportokban és szakértői hálózatokban.

Kiszámíthatóság: Az elvárások előre történő, egyértelmű és világos megfogalmazásával, valamint a végrehajtás során tanúsított következetességgel kívánom kialakítani és hosszú távon is megőrizni a feszültségmentes, kiegyensúlyozott légkört. Ezt a következő elvek szem előtt tartásával látom biztosíthatónak:

- olyan *igazságos ügyteher-elosztást* szeretnék bevezetni, amely egyrésztől figyelembe veszi az egyéni preferenciákat és kompetenciákat, másrésztől hosszú távon is biztosítja a kiegyensúlyozott terhelést;
- a nagy munkaigényű ügyek hatékony kiosztása és feldolgozása kizárólag ezen ügyek *folyamatos nyomon követésével* biztosítható;
- nem csak a bírakat terhelő kötelezettségek, de az egyes ügyek kapcsán igénybe vehető, ítélkezési munkát segítő *személyi és tárgyi erőforrások és kedvezmények rendszerét* is kiszámíthatóvá és egyenlő mértékben elérhetővé szeretném tenni.

A fent megfogalmazott rendező elvek mentén a pályamű a következő területeken fogalmaz meg rövid távú (1 éves), középtávú (3 éves) és hosszú távú (6 éves) célokat:

1. A Büntető Kollégium működésének és irányításának új struktúrája

- 1.1. A kollégium kapcsolati hálója
- 1.2. A szakmai és igazgatási irányítás szintjei
- 1.3. Igazgatási eszközök
- 1.4. A kollégium belső működése
- 1.5. Külső kapcsolatok

2. Az ítélkezési munka

- 2.1. Elsőfokú ügyszak
- 2.2. Másodfokú ügyszak
- 2.3. A kerületi bíróságok büntető ítélkezése
- 2.4. A nyomozási és a szabálysértési csoport, a büntetés-végrehajtási ügyszak és a nemzetközi ügyek

3. Az emberi erőforrásokkal való gazdálkodás

- 3.1. Bírói álláshelyek
- 3.2. Bírósági titkári álláshelyek
- 3.3. Bírósági ügyintézői, tisztviselői és írnoki álláshelyek
- 3.4. Rekreáció és tárgyalási kedvezmények rendszere
- 3.5. Utánpótlás és megtartó erő

4. A tárgyi erőforrásokkal való gazdálkodás

- 4.1. Tárgyalótermek és dolgozószobák
- 4.2. Technikai infrastruktúra
- 4.3. Bírói munkát könnyítő intézkedések

5. Integritás

- 5.1. A büntető ügyszak integritási térképe
- 5.2. A bíróságok megítélése
- 5.3. Panaszok és közérdekű bejelentések kezelése

6. Képzés

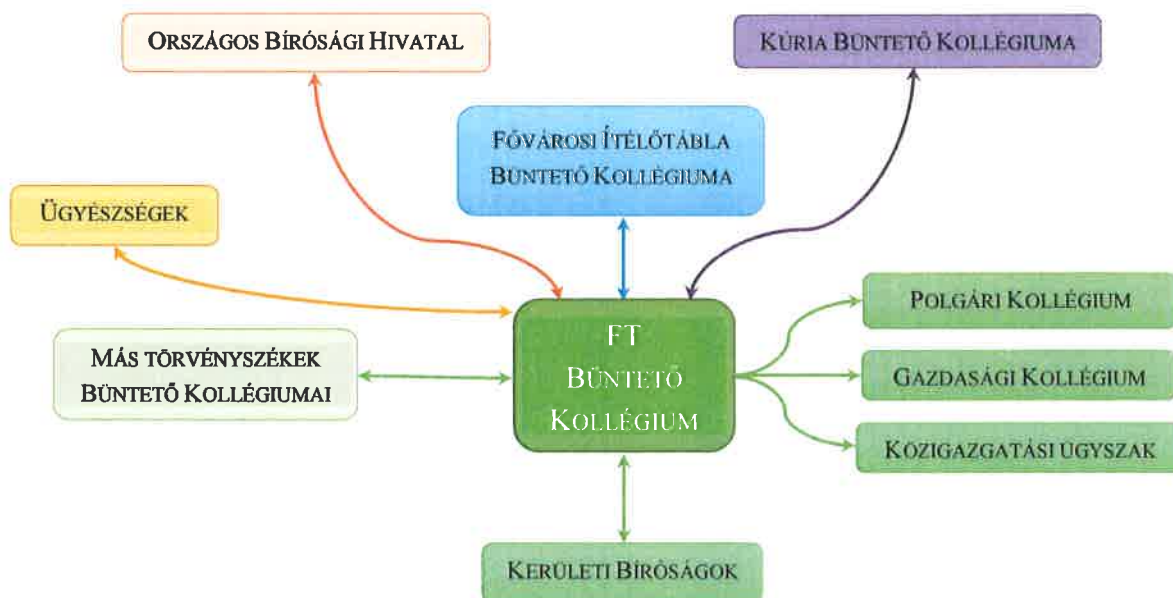
- 6.1. Bírák és titkárok képzése
- 6.2. Fogalmazók képzése
- 6.3. Nem jogász igazságügyi alkalmazottak képzése

1. A BÜNTETŐ KOLLÉGIUM STRUKTÚRÁJA

1.1. A Fővárosi Törvényszék Büntető Kollégiumának kapcsolati hálója

A Fővárosi Törvényszék Büntető Kollégiuma nem légüres térben vagy elefántcsont-toronyba zárva működik, ezért úgy tekintem, hogy a kollégium feladatai közé nem csupán a törvényszéki első- és másodfokú ügyek elintézése tartozik. Egyrészt, meghatározó szerepet töltünk be a központi régió büntető ítélkezésének alakításában, másrészt a fővárosban több mint 200 büntetőbíró dolgozik, ezáltal a Fővárosi Törvényszék nemcsak az ország messze legnagyobb törvényszéke, de egyúttal itt kerülnek elbírálásra a közérdeklésre leginkább számot tartó és a legnagyobb munkaigényű büntetőügyek. A magyar igazságszolgáltatásban betöltött különleges szerepe miatt kiemelten fontos, hogy a Büntető Kollégiumot az igazságszolgáltatás szereplői által alkotott élő kapcsolati hálóba elhelyezzem.

360 fokban ábrázolva a kapcsolatokat, a Büntető Kollégiumnak „felfelé” értelemszerűen a Fővárosi Ítéltáblával az Országos Bírósági Hivatallal és a Kúriával van intenzív kapcsolata, „oldal irányba” más törvényszékek büntető, valamint a Fővárosi Törvényszék civilisztikai kollégiumaival kell kapcsolatot kiépíteni, míg „alsó irányba” a kerületi bíróságok büntető bírásaival és vezetőivel. A kollégium emellett „kifelé” szoros munkakapcsolatban áll a Fővárosi Főügyészséggel és részben a kerületi ügyészségekkel.

Ezen kapcsolatok közül már számos létezik, melyek tekintetében elsődlegesen a kapcsolat megerősítését tűztem ki célul. Emellett szükségesnek tartom további új kapcsolatok kialakítását is. A kapcsolati háló egyes kapcsolódási pontjait az alábbiak szerint képezem el:

Kapcsolat az Országos Bírósági Hivatallal:

- ↻ aktív részvétel a jogszabály-véleményezésben
- ↻ témajavaslatok, előadók, tananyagírók delegálása központi képzésekhez
- ↻ bírák delegálása szakmai és igazgatási munkacsoportokba (pl. videokonferencia)
- ↻ részvétel országos projektekben és hálózatokban (pl. nyitott bíróságok)
- ↻ szoros együttműködés az Igazgatási Osztállyal (javaslatok, jó gyakorlatok)

Kúria Büntető Kollégiuma:

- ↻ javaslatétel jogegységi eljárásra, szakmai problémák felterjesztése
- ↻ részvétel a joggyakorlat elemző csoportok munkájában
- ↻ a központi régió speciális helyzetének képviselője az országos értekezleteken
- ↻ rövid tartamú kirendelések

Fővárosi Ítéltábla Büntető Kollégiuma:

- ↻ közös regionális képzések
- ↻ tanácselnöki feljegyzések általános tapasztalatainak megosztása
- ↻ rövid tartamú kirendelések

Más törvényszékek büntető kollégiumai:

- ↻ közös kollégiumi ülések, közös szakmai programok
- ↻ jó gyakorlatok közvetlen megosztása

FT Polgári Kollégiuma, Gazdasági Kollégiuma és közigazgatási ügyszak:

- ↻ közös szakmai képzések (pl. tőkepiaci szabályozás, csődjog, adójog)
- ↻ új Be. szerinti speciális hármastanácsok (egy gazdasági bíró tanácstag)

Kerületi Bíróságok:

- ↻ rendszeres látogatás a kerületi bíróságokhoz
- ↻ részvétel csoportértekezletek szakmai munkájában
- ↻ szakmai segédanyagok készítése kerületi bírásoknak
- ↻ rövid tartamú kirendelések továbbképzés és utánpótlás céljából
- ↻ kiskollégium

Ügyészségek:

- ↻ rendszeres vezetői kapcsolattartás
- ↻ nagy munkaigényű vádiratok benyújtásának előzetes jelzése
- ↻ közös szakmai programok, konferenciák

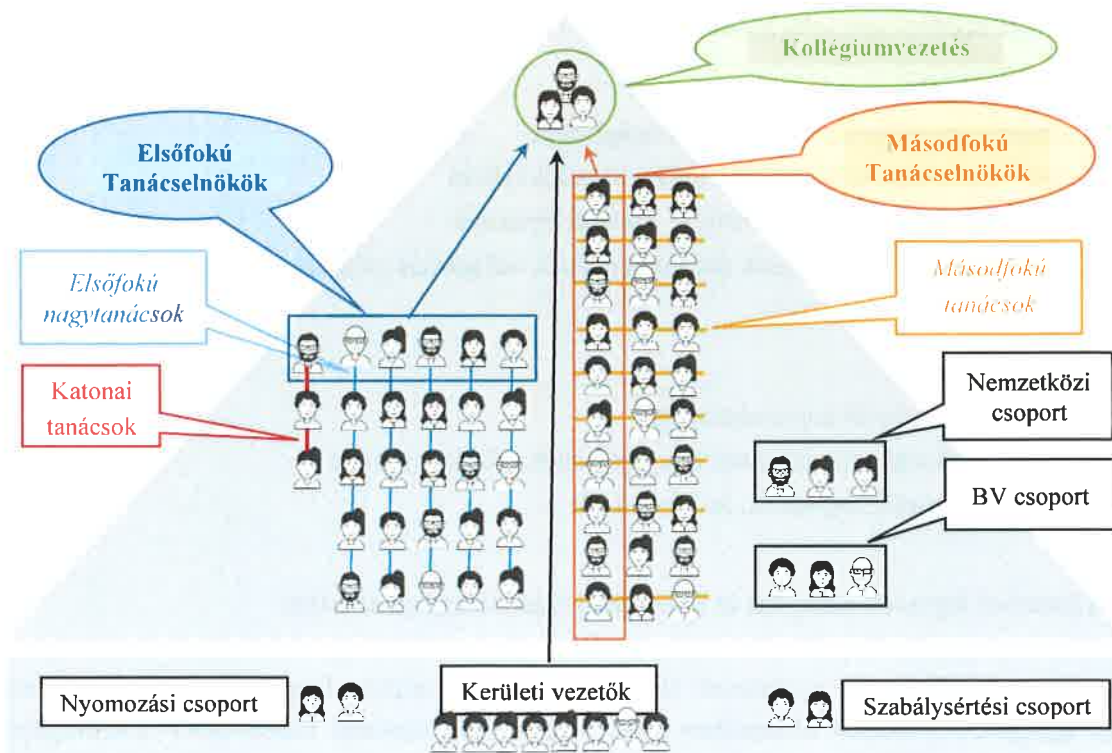
1.2. A büntető ügyszak szakmai és igazgatási irányításának szintjei

Nemcsak célszerűnek, de egyenesen elengedhetetlennek tartom, hogy kollégiumvezetőként egyes igazgatási feladatok ellátásában és a legfontosabb szakmai kérdésekben a kollégium tagjaira támaszkodhassak, tapasztalataikat érvényre juttassam, véleményüket figyelembe vegyem. Éppen ezért számos szakmai, illetőleg bizonyos igazgatási és ellenőrzési feladatokat

szeretném a kollégium nagy tapasztalattal bíró, kompetens tagjaira bízni. Különösképp szeretnék támaszkodni a tanácselnökökre, akik annak ellenére, hogy egyúttal bírósági vezetők is, saját tanácsuk munkájának irányításán kívül kevés igazgatási többletfeladatba vonódtak be. Különösen igaz ez az elsőfokú tanácselnökökre. Az elsőfokú tanácsok esetében a bírák önállóan szervezik a munkát, és még az ötös tanács alakítása esetén is csak ad hoc jelleggel vonják be másik bírót az ítélezési feladatok tényleges ellátásába. Figyelemmel arra, hogy a Fővárosi Törvényszéken 25 elsőfokú tanács és 3 katonai elsőfokú tanács van, a törvényszéki ügyek minőségét ismerve, ilyen magas számú tanáccsal nehezen alakítható ki hatékony kapcsolat. Ráadásul az új büntetőeljárási törvény által életre hívott hármas tanácsok felállítása sem valósítható meg a működés veszélyeztetése nélkül. Éppen ezért – részben nyugat-európai minták alapján – a törvényszéki elsőfokú ügyszakban hosszabb távon ún. nagytanácsok rendszerének bevezetését tervezem. Egy ilyen nagytanácsba egy tanácselnök és 4 elsőfokú bíró tartozik, akik önálló referádával dolgoznak, azonban ítélezési munkájukat a tanácselnök támogatja, tehermentesíti, és részben szervezi, továbbá ellátja a tanácson belül szignálási, igazgatási és ellenőrzési feladatokat is.

A rendszeres tanácselnöki értekezletek révén szorosabb és operatívabb kapcsolatot kívánok kialakítani a Fővárosi Törvényszék első- és másodfokú tanácselnökeivel különös tekintettel arra, hogy terveim szerint egyes igazgatási feladatokat is ellátnak majd a kollégiumvezetés irányítása mellett és iránymutatása szerint.

A hosszú távon (3-6 év) kialakítandó struktúrát az alábbi diagram ábrázolja:

A kerületi bíróságokon dolgozó büntető bírák esetében az elnökök, elnökhelyettesek, csoportvezetők és csoportvezető-helyettesek látják el a közvetlen igazgatási és szakmai felügyeletet. A szakmai vezetőkkel kollégiumvezetőként aktív és érdemi kapcsolatot szeretnék fenntartani, de emellett minden kerületi bíróság – a PKKB-n pedig minden csoport – mellé egy-egy másodfokú tanácselnököt vagy bírót tervezek kijelölni állandó kapcsolattartónak, aki közvetlenül becsatornázza a felvetődő kérdéseket és problémákat a kollégiumvezetés és a kollégium felé. Figyelemmel az ügyek központosított elintézésére, a kollégiumvezetés részéről kiemelt szakmai figyelmet érdemel a nyomozási és a szabálysértési csoport, amelynek vezetőivel ugyancsak szoros és közvetlen szakmai kapcsolatot kívánok fenntartani.

Az egyes igazgatási feladatok ellátását az egyes szintek között – most a teljesség és részletesség igénye nélkül, inkább csak a feladatelosztás jellegét érzékeltetve – a következők szerint képzelem el.

Kollégiumvezető és kollégiumvezető-helyettesek:

- a kollégium működésének általános irányítása
- a tanácselnökök igazgatási tevékenységének felügyelete
- kapcsolattartás a kerületi vezetőkkel és csoportvezetőkkel
- nagy munkaigényű elsőfokú ügyek kiszignálása és közvetlen igazgatási felügyelete
- jelentős közérdeklődésre számot tartó ügyek szoros nyomon követése

Másodfokú tanácselnökök:

- feladatelosztás a tanács tagjai között
- állandó kapcsolattartás a kijelölt kerületi bíróságokkal
- nem a saját tanácshoz tartozó másodfokú bírák vizsgálatának végzése

Elsőfokú tanácselnökök:

- nagytanácshoz tartozó elsőfokú bírák közti ügyelosztás és igazgatási ellenőrzésük
- tárgyalótermi beosztás és plusz személyi erőforrások (másodjegyző, bírósági titkár, fogalmazó, ügyintéző) optimális elosztása
- nem a saját nagytanácsához tartozó elsőfokú bírák vizsgálatának végzése

1.3. Az igazgatás eszközei

Az igazgatás eszközrendszerét alapvetően a 6/2015. (XI.30.) OBH utasítás határozza meg. A pályaműben azonban fontosnak tartom azon kulcsterületek meghatározását, amelyeken elengedhetetlenül fontos a rendszeres ellenőrzési folyamatok kiépítése. Egyes vezetői adatgyűjtések és ellenőrzések havonta, mások negyed- vagy félévente, esetleg évente lesznek esedékesek. Időszakonként az ellenőrzésekről összefoglaló jelentést tervezek készíteni, amelyet nemcsak a vezetőknek és az OBH-nak, hanem minden fővárosi bírónak elérhetővé kívánok tenni anonim formában.

Az ellenőrzés mellett – és nem kevésbé hangsúlyosan – kiemelten fontosnak tartom a vezetők támogató tevékenységét, hiszen a szabályzat maga is úgy definiálja az igazgatás fogalmát, mint azon tevékenységek az összességét, amelyek biztosítják a bíróságok hatékony működéséhez és az időszerű és magas színvonalú ítélkezési tevékenység gyakorlásához szükséges személyi és tárgyi feltételeket.

Az *időszerűség* ellenőrzése:

- 🔍 kitűzések időszerűsége és soron kívüliség betartása
- 🔍 kitűzések előkészítettsége, tervezettsége és ésszerűsége
- 🔍 tárgyalási napok kihasználtsága
- 🔍 napolások és halasztások indokoltsága
- 🔍 jegyzőkönyvek elkészülte és feltöltése a BIIR-be
- 🔍 írásba foglalás időszerűsége

A *megalapozottság* nyomon követése:

- 🔍 összefoglaló statisztikák és jelentések hatályon kívül helyezésekről
- 🔍 ellentétes első- és másodfokú döntések gyűjtése kollégiumi megvitatás céljából
- 🔍 tanácselnöki feljegyzések általános tapasztalatainak széleskörű megosztása
- 🔍 az Európai Unió Bírósága, a Strasbourgi Bíróság, a Kúria és Fővárosi Ítéltábla elvi határozatainak rendszeres figyelemmel kísérése és erről szóló összefoglalók készítése
- 🔍 instruktor bírák rendszeres összehívása tapasztalat-megosztás céljából

A *tanácsleterheltség* vizsgálata:

- 🔍 tanácsonkénti érkezés, befejezés, és folyamatos ügyek súlyszámának elemzése
- 🔍 ügyek típus szerinti megoszlásának elemzése (ún. ügyportfólió)
- 🔍 soron kívüli, kiemelt jelentőségű, nagy munkaigényű és frekvenciált ügyek eloszlása
- 🔍 trendek és jövőre vetített ügyteher vizsgálata

Fokozott kollégiumvezetői támogatást és ellenőrzést igényelnek a törvényszéki elsőfokú ügyszak fokozott munkaigényű ún. mega és nagy ügyei, a közérdeklődésre számot tartó frekvenciált ügyek, valamint a két éven túli ügyek. Emellett rendszeresen élni kívánok az igazgatási vizsgálatok lehetőségével, hogy ügyszakonként és ügycsoportonként évente legalább egy olyan általános célvizsgálatot folytassunk, amelynek eredménye az ítélkezési munkát fejleszti és könnyíti. Ezek tervezésébe, előkészítésébe és végrehajtásába a saját területükön nagy szakmai és igazgatási tapasztalattal rendelkező törvényszéki és kerületi bírákat is szeretném bevonni.

1.4. A kollégium belső működése

A 2011. évi CLXI. törvény és a 6/2015. (XI.30.) OBH utasítás részletesen meghatározza, mely esetekben kötelező a *kollégiumi ülés* összehívása (pl. véleménynyilvánító szavazás céljából), emellett továbbra is fontos, hogy rendszeresen legyenek szakmai célú kollégiumi értekezletek.

Mindazonáltal kontraproduktívnak tartom, ha havonta össze kell ülnie a teljes kollégiumnak. Nem szeretném ugyanis sem szóbeli tájékoztatásokkal, sem igazgatási kérdésekkel túlterhelni a bírákat, és elvonni őket a munkájuktól. Másrészről azt sem szeretném, hogy a kollégiumi ülés átvegye a helyi képzések szerepét.

Az 1.2. pontban leírt igazgatási struktúrából is következik, hogy hangsúlyosabb szerepet szánok a *tanácselnöki értekezleteknek*. Véleményem szerint a szűkebb körű, de az ügyszakot kiválóan reprezentáló tanácselnöki értekezletek hatékonyan fogják előkészíteni a kollégiumi üléseket, hogy azok rövidebbek, lényegre törőek, operatívabbak legyenek. Fontos célomnak tartom, hogy a jövőben a kollégiumi ülésekre tömör, lényegre törő és nívós előkészítő anyagok készüljenek, amelyek a kollégium honlapján közzétételre kerülnek. További tervem, hogy egy erre a célra létrehozott Novell Vibe felületen lehetőség nyíljon az észrevételezésre és kiegészítésre. A tanácselnöki értekezleteken a 12 másodfokú, 5 elsőfokú tanácselnök és a katonai bírák csoportvezetője mellett – téma szerint – a nyomozási bírák, szabálysértési bírák, a büntetés-végrehajtási csoport vezetője, valamint a kerületi szakmai vezetők is részt vegyenek. A tanácselnöki értekezlet az alábbi fő feladatokat látja el:

- ☞ javaslatokat fogalmaz meg a kollégiumi ülések napirendjére és témáira;
- ☞ megszűri a tartalmat a kollégiumi ülésre oly módon, hogy az egyöntetűen eldönthető szakmai kérdéseket már nem bocsátja vitára a kollégium elé;
- ☞ a vitás kérdésekben olyan írásos előkészítő anyagokat állít össze, amely összegyűjti és összegzi az érveket, ezzel is segítve a kollégium munkáját – ezt egy témareferens és egy opponens adja elő a kollégiumi ülésen;
- ☞ írásos összefoglalókat készít a kollégium számára, amelyet egy előadó nagyon röviden, pár percben szóban is összefoglal a kollégiumi ülésen.

Egyes speciális igazgatási témánkban időszakonként *nyílt egyeztetéseket* fogok szervezni, amelyeken bármely érdeklődő bíró vagy bírósági titkár részt vehet. Az egyeztetések célja, hogy minél szélesebb körből kerüljenek integrálásra az egyes vélemények, észrevételek és igények. Ennek érdekében az egyeztetésekre meghívást kapnának azok a főosztályok, osztályok is, amelyek az adott területen a bírák munkáját hivatottak megkönnyíteni. Szorgalmazom, hogy az ilyen egyeztetések a kerületi bíróságokon is legyenek rendszeresek. A teljesség igénye nélkül az alábbi területeken tartom fontosnak a bírák véleményét rendszeresen kikérni és igényeiket felmérni:

- ☛ informatikai támogatás (munkaállomások, nyomtatók, diktafonok stb.)
- ☛ Gazdasági Hivatalt érintő kérdések (bűnjelkezelés, értesítők stb.)
- ☛ tárgyalóterem berendezése, felszerelése
- ☛ ügyelosztás, egyenlő ügyteher megvalósítása
- ☛ rekreáció, közösségi élet fejlesztése

Amint azt az 1.2. pontban említettem, a másodfokú tanácsok tanácselnökei és bírái közül állandó kapcsolattartókat szeretnék kijelölni az egyes kerületekhez és csoportokhoz. Emellett hasznosnak tartom évente néhány alkalommal összehívni a másodfokú tanácsokat és a kerületi szakmai vezetőket is egy *konzultációra*, amelyen az első és másodfok tapasztalatai és észrevételei megvitathatóak és átbeszélhetők. Mindezen túl – eseti jelleggel felvetődő szakmai témákban – rendszeres *disputákat* kívánok szervezni, amelyen bármely kerületi vagy törvényszéki bíró számára nyitott a részvétel, és téma szerint más hivatásrendek képviselői is meghívást kaphatnak.

1.5. Külső kapcsolatok

A külső kapcsolatok között elsőként az *ügyészséget* kell említeni. A Fővárosi Főügyészséggel és a kerületi ügyészséggel szükségszerűen szoros kapcsolatot kell fenntartani. Azt gondolom, erre a kollégiumvezetés részéről mindig volt fogadókészség, de az egyes ügyek kapcsán kialakult – sajnálatos módon részben a nyilvánosság előtt zajló – vita az utóbbi években a két hivatásrend vezetőinek elhidegüléséhez, eltávolodásához vezetett. Ez a tendencia azonban mindkét szervezet számára káros és veszélyes, ezért az eseti nézeteltéréseket mielőbb orvosolni és javítani szeretném. Ennek részeként szorgalmazni fogom az általános témákban hatékony és mindkét szervezet számára gyümölcsöző együttműködés kialakítását.

Hasonlóan fontosnak tartom a Budapesti Rendőr-főkapitánysággal, a kerületi *rendőrkapitányságokkal*, valamint a NAV illetékes nyomozó szerveivel való szakmai kapcsolat kialakítását és ápolását. Számos olyan terület van a bűnjelkezeléstől kezdve a nyomozati irat digitalizálásán keresztül a HERMON rendszer működtetéséig, amelyek esetében vezetői egyeztetések nyomán, kis erőráfordítással nagy fokban könnyíthető a bírák és a nyomozóhatóság munkavégzése.

A külső kapcsolatok között külön is említenem kell a *Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézetet*. Elsősorban a Büntetés-végrehajtási Csoport, másodsorban a tárgyalásokra történő előállítások végrehajtása kapcsán bármikor szükségessé válhat, hogy vezetői szinten kerüljön sor egyeztetésre.

Végül, de nem utolsó sorban megemlíteném a *kormányhivatalokat* is, amelyekkel a bíróság a szabálysértési eljárások révén kerül kapcsolatba. Konkrét példaként tudom említeni a szabálysértési ügyekben lefoglalt bűnjelek kezelését, amely évek óta eltérő jogértelmezésből fakadó gyakorlati problémaként merül fel, de emellett számos más olyan elvi, gyakorlati vagy technikai kérdés adódhat, ami szükségessé teheti a vezetői egyeztetést.

VÁLLALÁSOK

Rövidtávú tervek:

- ☞ adatgyűjtések és igazgatási ellenőrzések pontos meghatározása és részletezése az időszerűség, az ítéletek megalapozottsága és a tanácssterhelés területén
- ☞ tanácselnökök igazgatási feladatainak pontos körülírása (SzMSz)
- ☞ kapcsolatfelvétel a Kúria és a Fővárosi Ítéltábla kollégium-vezetőjével
- ☞ vezetői találkozó kezdeményezése a más hivatásrendek képviselőivel

Középtávú tervek:

- ☞ kollégiummal kapcsolatos igazgatási feladatok részletes feltérképezése és folyamatleírása
- ☞ folyamatok lehetséges automatizálása

Hosszú távú tervek:

- ☞ elsőfokú nagytanácsok felállítása a Fővárosi Törvényszéken

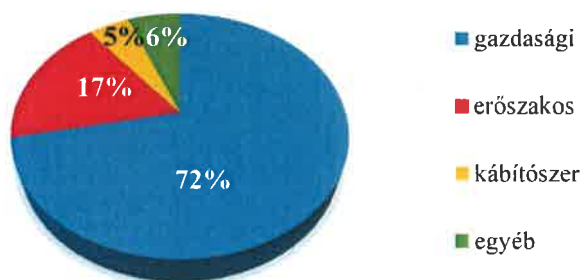
2. AZ ÍTÉLKEZÉS MEGALAPOZOTTSÁGA ÉS IDŐSZERŰSÉGE

2.1. Elsőfokú ügyszak

A Fővárosi Törvényszék Büntető Kollégiumának elsőfokú tanácsai az elmúlt három évben összességében több ügyet fejeztek be, mint ahány ügy az adott évben érkezett, ezzel az ügyhátralék feldolgozása folyamatos volt. Noha az ügy érkezés 2015-ben még csökkenő tendenciát mutatott, ez a trend 2016-ban kis mértékben megfordult, és az előző évhez képest a peres és nemperes ügyek száma kis mértékben emelkedett. Kiemelendő, hogy az érdemi befizetések száma a katonai és a civil tanácsoknál folyamatos és töretlen emelkedést mutat.

	2014. év			2015. év			2016. év		
	ÉRK	BEF	FOLY	ÉRK	BEF	FOLY	ÉRK	BEF	FOLY
Peres ügyek száma	591	625	499	492	540	451	520	562	409
- ebből civil	339	401	401	294	438	347	305	342	310
- ebből katonai	252	224	98	198	192	104	215	220	99
Nemperes ügyek	1323	1681	250	1254	1292	212	1301	1297	216
- egyéb civil	989	1346	249	1000	1037	210	959	958	211
- ebből nyomozási	265	264	1	224	225	0	322	319	3
- ebből katonai	69	71	0	32	30	2	20	20	2

A 2015. és 2016. évről az érdemi peres civil büntető ügyek esetében súlyszám adatok is rendelkezésre állnak tanácsenkénti bontásban, amely a tanácsok között egy meglehetősen nagy eltéréseket mutató képet tükröz. Ezt az egyenlőtlenséget a jövőben egy jobban diverzifikált ügyelosztással és kiegyensúlyozottabb ügyportfóliók összeállításával tervezem orvosolni. Ügyportfólió alatt az ügyek ügýtípus szerinti eloszlását értem, amely törvényszéki elsőfokú ügyek esetében: gazdasági és vagyon elleni bűncselekmények, erőszakos jellegű bűncselekmények, kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények, valamint minden egyéb. A 2016. december 31-én folyamatban lévő civil peres ügyek esetében az ügyek ügýtípus szerinti, súlyszám alapú megoszlását a következő kördiagram mutatja, amely jól szemlélteti a vagyoni és gazdasági ügyek felülreprezentáltságát a törvényszéken:

A gazdasági ügyeket nézve az egyes tanácsoknál jelentkező, az átlagost lényegesen meghaladó ügyterhelés az ügyre és a bíróra nézve egyaránt belátható hátrányos következményekhez vezet. Természetes, hogy egyes bírák a gazdasági ügyek, más bírák a kábitószeres vagy a gazdasági ügyek feldolgozásában rendelkeznek széleskörű kompetenciákkal és szakmai tapasztalatokkal, viszont ha egy bírónak átlagon felül kell gazdasági ügyeket tárgyalnia, referádája akár olyan mértékben is elnehezülhet, hogy az az egyes ügyek elhúzódásához, a bíró kiegészéhez, ezáltal még nagyobb késedelmekhez vezethet. Az ilyen jellegű veszélynek leginkább kitett gazdasági ügyek esetében ezért a 2016. év végi összkollégiumi átlagszámhoz (72%) képest két határértéket is meghatároztam, 15 és 30 százalékpontnál. Ez alapján azon bírák esetében, akiknek referádája 83%-nál nagyobb mértékben áll gazdasági ügyekben, az ügyelosztásánál törekedni kell a portfólió javítására és a terhelés csökkentésére. Azon bírák esetében pedig, akiknél a gazdasági ügyek aránya a folyamatban lévő ügyek súlyszámát nézve a 94%-os kritikus szintet meghaladja, a gazdasági ügyek tekintetében szignálási stopot vezetnék be.

A jövőre nézve előírnám a tanácsenkénti súlyszám szerinti terhelés folyamatos vezetését. A 2016. év adatai ugyanis azt mutatják, hogy 13 elsőfokú tanács 350 (2017-es számítás szerint 3500) összsúlyszám feletti referádát visznek. Fontos és az ügyelosztás tekintetében vészjósló előrejelzésnek értékelem, hogy a 2016-ban érkezett ügyek súlyszámát nézve az egy tanácsra jutó súlyszám-átlag 203(0) volt, míg a tanácsenként érkezett ügyek súlyszámainak mediánja 151(0) volt. A két statisztikai mutatószám eltérése alapján az a következtetés vonható le, hogy az ügyelosztás a súlyszámokat nézve olyan nagy szórást mutat, ami egyenlőtlenséget generál.

Az elsőfokú ügyszak és az egyes tanácsok leterheltségének és teljesítményének értékeléséhez és elemzéséhez az ügyek számán és súlyszámán túl az alábbi adatokat tartom fontosnak figyelembe venni munkám során:

- ☞ fokozott munkaigényű (mega vagy nagy) ügyek száma
- ☞ közérdeklődésre számot tartó frekvenciált ügyek száma
- ☞ soron kívüli ügyek száma
- ☞ kiemelt ügyek száma
- ☞ foglyos ügyek száma
- ☞ két éven túli pertartamú ügyek száma
- ☞ leíratlan ítéletek száma
- ☞ hatályon kívül helyezett ügyek száma

A *fokozott munkaigényű ügyek száma* az első fokon folyamatban lévő peres ügyek esetében 2016. december 31-én 45 volt, ebből 10 ügy „mega” ügyként volt definiálható. A nagy és mega ügyek száma a peres ügyek 11,00%-át, illetve 2,44%-át tették ki. Mega ügyek esetében a nagy munkaigényű ügyeket definiáló kritériumok közül négy feltételből három teljesül, nagy ügy esetében legalább egy. Ezt a kritériumrendszert a kerületekben is szükségesnek tartom alkalmazni a fokozott munkaigényű ügyek beazonosítása érdekében.

A fokozott munkaigényű ügyek kritériumai a 2016. december 14-én elrendelt célvizsgálat során a következők szerint lettek meghatározva:

- a) az ügy súlyszáma a 100-at eléri (2017-es új súlysám számítás szerint 1000)
- b) az eljáró tanács már legalább 25 érdemi tárgyalási napot tartott az ügyben, vagy már biztosan előre látható, hogy az ügy befejezése minden bizonnyal több, mint 25 tárgyalási napot fog igénybe venni
- c) a terheltek száma a 15-öt meghaladja
- d) a kihallgatandó személyek száma – legyen az terhelt, tanú vagy szakértő – a 100 főt a vádirati indítvány szerint előre láthatóan, illetve ténylegesen meghaladja

A törvényszék elsőfokú ügyei közül átlagosan kb. 35-45 ügyben van kisebb-nagyobb médiaérdeklődés bírósági szakban, így ezen ügyek közérdeklődésre számot tartó *frekventált ügyként* azonosíthatóak. Ezen ügyek feldolgozása fokozottabb megterhelést jelentenek a tárgyaló bíróra egyrészt a médiafigyelem és a tárgyalás rendjének fenntartásával kapcsolatos feladatok, másrészt a Sajtó Osztály és a sajtószóvivők munkájának segítése kapcsán felmerülő plusz időráfordítás miatt. A tanácsok között ezen ügyek természetesen nem teljesen egyenletesen kerülnek elosztásra, hiszen a frekventált jelleg nem lehet fő szempont az ügy elosztásakor, azonban törekedni kell arra, hogy 3-nál több médiás ügy egyetlen elsőfokú tanácsnál se legyen folyamatban a Fővárosi Törvényszéken.

2016. december 31-én 129 érdemi elsőfokú peres ügy volt *sonon kívüli*, ami az összes folyamatban lévő peres ügy 31,54%-át teszi ki. Az egy tanácsra jutó sonon kívüli ügyek viszonylag nagy szórást mutatnak 2 és 9 ügy között. Hat tanács referájában található 7 vagy azt meghaladó számú sonon kívüli ügy volt. Mindazonáltal figyelembe kell venni azt is, hogy a törvényi szabályozás folytán az egyszerűbb megítélésű, kisebb munkaigényű erőszakos ügyek között is nagyszámú kiemelt és sonon kívüli ügy van, amely a többi ügghöz képest lényegesen nagyobb megterhelést nem okoz.

2016. december 31-én az érdemi elsőfokú peres ügyek között összesen 79 ügy volt *kiemelt jelentőségű* (az összes peres ügy 19,31%-a), amelyet a Be. XXVIII/A. fejezete szerinti eltérő szabályok szerint kell tárgyalni. Mivel a sonon kívüliségen túl az is előírás, hogy a tárgyalás határnapját három hónapon belülre kell kitűzni, ha egy tanácsra aránytalanul magas, az átlagot lényegesen meghaladó számú kiemelt ügy kerül kiszignálásra, a referáda elnehezíthető. Az év végén öt tanács referájában található 5 vagy azt meghaladó számú kiemelt jelentőségű ügy.

A *foglyos ügyek* száma 48 volt, ami a 2016. december 31-én folyamatban lévő peres ügyek 11,73%-át tette ki. Ez a tanácsok között úgy oszlott meg, hogy kilenc elsőfokú tanács egyáltalán nem tárgyalta foglyos ügyet, míg hét tanács 4 vagy annál több foglyos ügyet tárgyalta.

Az *időszerűségi mutató* az ügy minősített érkezése óta eltelt idővel jellemezhető. E kapcsán a Bjt. és az OBH elnökének 6/2015. (XI.30.) számú utasítása határpontként a két évet jelöli meg, azonban vizsgáltam a három, négy és öt éves mérföldköveket is. Fontosnak tartom előjáróban

rögzíteni, hogy éppen a Fővárosi Törvényszéken nagy számban jelentkező fokozott munkaigényű, sok vádlottas gazdasági ügyek esetében a két évet meghaladó pertartam mögött nem vélelmezhető automatikusan a bíróság érdekkörében felmerült mulasztás, mivel ez az ügy természetéből fakadóan indokolt, továbbá a hatályon kívül helyezett ügyek nagy része eleve két éven túliként indul újra a Fővárosi Törvényszéken. Mindazonáltal a két éven túli ügyek esetében a tanács támogatását és a fokozott vezetői ellenőrzést magam is mindenképp indokoltnak tartom. A 2016. december 31-én folyamatban lévő összesen 625 peres és nemperes ügyből 2 évet meghaladó pertartamú 87 ügy volt, ami az összes peres és nemperes ügy 13,92%-a. Ebből 2-3 éves pertartamú 36, 3-4 éves pertartamú 29, 4-5 éves pertartamú 6, míg 5 évet meghaladó pertartamú 16 ügy volt. A folyamatban lévő két éven túli ügyek száma 2014 óta 110 feletti számról 90 alá csökkent, az összes folyamatban lévő ügghöz viszonyított aránya viszont 12 és 18% között hullámzik. A törvényszék első fok féléves időszerűségi mutatója a következők szerint alakult:

	2014. I. fé.	2014. II. fé.	2015. I. fé.	2015. II. fé.	2016. I. fé.	2016. II. fé.
2 éven túli	113 (11,91%)	110 (14,68%)	113 (17,99%)	115 (17,34%)	82 (13,80%)	87 (13,92%)
ebből 3 éven túli	71 (7,48%)	72 (9,61%)	58 (9,23%)	55 (8,29%)	46 (7,74%)	56 (8,96%)

Kritikus kérdés a *60 napon túli írásba foglalás*. Nem hagyható figyelmen kívül, hogy néhány ügy fokozott munkaigényű, sok vádlottas, sok tényállású vádirat alapján indul, amelyben az ítélet több éven át tartó megfeszített tárgyalás eredményeként születik meg, és több száz oldalon kerül írásba foglalásra. Éppen erre tekintettel szabályozza az új büntetőeljárási törvény javaslata, hogy két hónapon túl a törvényszék elnöke négyhónapos írásba foglalási határidőt is engedélyezhet. Fokozott munkaigényű büntetőügyeket tárgyaló elsőfokú bíróként azt vallom, hogy szakaszos tárgyalás melletti folyamatos írásba foglalással, hatékony ítélet-előkészítéssel, továbbá a vezetés részéről tárgyalási kedvezmény és plusz munkaerő biztosításával elérhető, hogy a határidőn túl leírt ítéletek száma a minimumra csökkenjen. A határidőn túli írásba foglalás esetében fontosnak tartom az ügyfelek tájékoztatását ennek okairól és várható időpontjáról. Megnyugtató, hogy a 60 napon túl írásba foglalatlan ítéletek száma 2016-ban nem volt kirívóan magas. Az egyes hónapok végén 30 és 60 napon túl leíratlan ítéletek száma az alábbiak szerint alakult:

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
30 napon túli	12	32	15	15	20	10	6	2	4	7	9	7
60 napon túli	4	9	5	3	7	5	2	2	1	2	2	2

Az ítélezés megalapozottságának fontos indikátora a *hatályon kívül helyezések* száma. A Fővárosi Ítéltábla által elbírált ügyekben 2016-ban 64 helybenhagyás született, 113 ítéletet változtattak meg – ebből 26 ügyben csak a minősítést, 21 ügyben volt súlyosítás, míg 66 ügyben enyhítés – és 11 ügyet helyeztek hatályon kívül, ami az ügyek 5,82%-át teszik ki.

2.2. Másodfokú ügyszak

A Fővárosi Törvényszék másodfokú ügyszaka az elmúlt három évben folyamatosan több ügyet fejezett be, mint amennyi érkezett, emellett az ügyérkezés is folyamatos csökkenő tendenciát mutatott, ennek megfelelően a folyamatban lévő ügyek száma nagymértékben csökkent.

	2014			2015			2016		
	ÉRK.	BEF.	FOLY.	ÉRK.	BEF.	FOLY.	ÉRK.	BEF.	FOLY.
Peres ügyek	2972	3112	1543	2610	2819	1334	2557	2709	1182
- ebből fiatalkorúak	101	112	44	57	77	24	56	59	21

Nemperes büntető ügyek	5760	5767	145	5755	5931	149	5975	5953	171
- ebből nyomozási	2598	2608	14	2658	2867	12	2932	2928	16
- ebből perújítás	244	229	26	249	263	12	218	220	10
- ebből bíróság kijelölése	71	71	3	49	50	2	38	39	1
Szabálysértési ügyek	186	192	7	90	90	7	92	96	3

A másodfokú tanácsok között a hatályos ügyelosztási rend szerint nem érvényesül specializáció, azaz minden tanács tárgyal minden ügytípust a bűncselekménytől és az ügy jellegétől függetlenül (Btk. XIII-XLIII. fejezet, fiatalkorúak, nyomozási ügyek, szabálysértések, büntetés-végrehajtási ügyek). A teljesen automatizált szignáláshoz képest egyedül a nyomozási ügyek kapcsán kellett bevezetni eltérő szabályozást az Alkotmánybíróság 21/2016. (XI.30.) határozatára tekintettel.

Egy tanács kezén 2016-ban átlagosan 108 ügy volt, az átlagos havi érkezés szám 59, míg a havi befejezésszám 60. Figyelemmel az automatikus szignálásra is, az ügyek tanácsok közötti eloszlása kiegyensúlyozottnak mondható, feltűnően eltérő nagy szórást egyetlen tanács sem mutat.

Fentieken túl a másodfokú ügyszak, illetve az egyes tanácsok leterheltségének és teljesítményének értékelése, kielemezése során az alábbi szempontokat tartom fontosnak nyomon követni:

- a foglyos ügyek aránya
- a pertartam
- az eljárás formája
- a másodfokú döntések érdeme

Az elmúlt év végével 84 ügy volt *foglyos*, ami az összes folyamatban lévő peres ügghöz viszonyítva az ügyek 7,1%-át teszi ki. Ez nem tekinthető olyan magas számnak, amely lényegesen befolyásolná a tanácsok leterheltségét.

A másodfokú ügyek *pertartama* lényegesen kedvezőbb a törvényszéki elsőfokú ügyekhez képest, és javuló tendenciát mutat. Az alábbi táblázat a 0-6 hónap, 6-12 hónap, 1-2 év és 2 éven túli pertartamokat mutatja darabszámra és százalékosan az összes folyamatban lévő ügghöz viszonyítva. Ezt az alábbi adatok támasztják alá:

	2014. I. fé.	2014. II. fé.	2015. I. fé.	2015. II. fé.	2016. I. fé.	2016. II. fé.
Összes ügy	1717	1688	1324	1483	1230	1353
0-6 hónap	1538	1168	1156	1147	1128	1085
6-12 hónap	169	519	156	322	92	257
1-2 év	9	11	12	14	10	11
2 éven túli	1	0	0	0	0	0

Az *eljárás formáját* nézve 2016-ban a másodfokú tanácsok – a peres és nemperes ügyeket nézve – összesen 145 ügyet fejeztek be tárgyaláson, 2108 ügyet nyilvános ülésen és 6409 ügyet tanácsülésen.

A *döntések érdemét* nézve a másodfokú tanácsok az összes peres és nemperes ügyből 369 ügyet helyeztek hatályon kívül, ami a felülbírált ügyek 5,24%-át teszik ki. 2016-ban 5694 ügyet hagytak helyben, 469 ügyet változtattak meg, míg 514 ügyben kerül vagy elutasításra a fellebbezés vagy az ügy egyéb módon (pl. áttétellel) fejeződött be.

2.3. A kerületi bíróságok büntető ítélkezése

Az ügyérkezés a kerületi bíróságokon az elmúlt három évben növekedést mutatott, az érkezett összes peres ügy száma 10.380-ról 11.399-re emelkedett. A folyamatban lévő ügyek száma ehhez képest csak kisebb mértékben, 7.064-ről 7.304-re emelkedett. A kerületi bíróságok peres és nemperes ügyeinek forgalma – ide nem értve a szabálysértési és nyomozási ügyeket – az elmúlt három évben a következők szerint alakult:

	2014			2015			2016		
	ÉRK	BEF	FOLY	ÉRK	BEF	FOLY	ÉRK	BEF	FOLY
PKKB	10011	11044	5274	11610	11456	4512	11307	10958	4861
- ebből B.I. csoport peres ügy	1988	2448	1327	2318	2164	1481	2382	2278	1585
- ebből B.II. csoport peres ügy	1785	2238	1342	2120	1946	1516	1687	1869	1334
- ebből B.III. csoport peres ügy	1827	2439	1103	1802	1940	965	2386	1955	1396
- ebből nemperes ügy	4411	3919	1502	5370	5406	550	4852	4856	546
BKKB	2385	2250	1219	2463	2424	1258	2596	2669	1185
- ebből peres ügy	1287	1245	1076	1191	1193	1074	1390	1458	1006
- ebből nemperes ügy	1098	1005	143	1272	1231	184	1206	1211	179

	2014			2015			2016		
	ÉRK	BEF	FOLY	ÉRK	BEF	FOLY	ÉRK	BEF	FOLY
Bp. II. és III. Ker. Bír.	2069	1918	831	2051	2014	869	2006	2093	781
- ebből peres ügy	1270	1201	742	1175	1116	801	1147	1236	712
- ebből nemperes ügy	799	717	89	876	898	67	859	857	69
Bp. IV. és XV. Ker. Bír.	1446	1689	649	1440	1558	531	1378	1537	372
- ebből peres ügy	718	1026	566	775	873	468	684	820	332
- ebből nemperes ügy	728	663	83	665	685	63	694	717	40
Bp. XVIII. és XIX. Ker. Bír.	1515	1712	542	1509	1477	574	1600	1533	630
- ebből peres ügy	762	956	497	856	844	509	944	861	592
- ebből nemperes ügy	753	756	45	653	633	65	656	683	38
Bp. XX. XXI. és XXII. Ker. Bír.	1634	1821	494	1639	1682	451	1622	1606	467
- ebből peres ügy	743	973	411	702	765	348	779	780	347
- ebből nemperes ügy	891	848	83	937	917	103	843	826	120

Noha a kerületi bíróságok ügyforgalmát és mutatóit alapvetően a kerületi vezetők kísérik figyelemmel, büntető kollégiumvezetőként folyamatosan szeretném figyelemmel kísérni az ügyforgalom alakulását, és a büntető ügyszak működőképességének folyamatos megőrzése érdekében időszakonként a tanácsok terhelését is szeretném áttekinteni. A pályamű kapcsán két fontos mutatószámot szeretnék kiemelni: a megalapozottság (hatályon kívül helyezések) és az időszerűség (pertartam) alakulását.

2015-ben a kerületi bíróságok ítéleteinek 24,08%-ában jelentettek be fellebbezést, amely alapján másodfokon a peres ügyek 37,03%-ában született helybenhagyó, 54,88%-ában megváltoztató ítélet, míg az ügyek 8,09%-ában helyezték hatályon kívül az elsőfokú ítéletet. 2016-ban a fellebbezések aránya 22,71%-volt, a helybenhagyásé 34,98%, a megváltoztatásé 58,10%, a hatályon kívül helyezése 6,38% (továbbá egyéb 0,53%).

A két, három és öt éven túli ügyek aránya büntető ügyszakban csökkent az elmúlt két évben. 2015-ben csupán az ügyek 5,40%-a volt 2-3 éves, 3,41%-a 3-5 éves és 1,42%-a 5 év feletti pertartamú. 2016-ban 2-3 éves volt 4,78%, 3-5 éves 2,56%, míg 5 év feletti 1,18%. Úgy vélem, a 9% alá szorított két éven túli ügyek aránya – ilyen ügyforgalom és ilyen bonyolultságú ügyek esetében – európai viszonylatban is megfelelőnek tekinthető.

2.4. A nyomozási és szabálysértési csoport, a büntetés-végrehajtási és a nemzetközi ügyek

A nyomozási és szabálysértési csoport, valamint a büntetés-végrehajtási és nemzetközi ügyek esetében indokolt a szorosabb kapcsolat és figyelemmel kísérés, azonban a pályamű keretei között mellőzöm az ügyszak ügyforgalmi adatainak részletes ismertetését, viszont kiemelném a következőket.

A *nyomozási csoport* vonatkozásában problémaként merül fel, hogy az ügyforgalom nagy mértékű növekedésével egyidejűleg nem nő a bírák létszáma, noha az ügyszak jellegéből fakadóan ez nem ügyhátralékot, hanem folyamatos túlmunkát eredményez a csoportban. Ez a helyzet az ügyeleti működésre is tekintettel orvosolandó a jövőben, szükség esetén kirendelés kezdeményezésével.

A *szabálysértési csoportban* a csoport vezetését ellátó két bíró mellett bírósági titkárok dolgoznak. Itt folyamatos problémát eredményez a fluktuáció, a bírósági titkárok létszámának folyamatos változása. Cél, hogy a bírósági titkárok beosztásának kiszámíthatóvá tételével és az új titkárok megfelelő felkészítésével a csoport működőképessége folyamatosan biztosítva legyen.

A *nemzetközi vonatkozású ügyek* (kiadatás, átadás, külföldi ítélet elismerése stb.) feldolgozása régebben az elsőfokú peres tanácsok által történt. Amikor a növekvő számú nemperes ügyek elintézése elvonta az elsőfokú bírák idejét a peres ügyek ellátásától, külön nemperes csoport került felállításra a Fővárosi Törvényszéken. Ezen rendszer fenntartását indokoltnak tartom, az idő igazolta létjogosultságát.

A Fővárosi Törvényszék *Büntetés-végrehajtási Csoportja* esetében a kártalanítási ügyek új ügýtípusként jelentek meg, amely rövidtávon mindenképp megoldandó nehézségként jelentkezik. A létszámnöveléssel párhuzamosan a megfelelő munkakörülmények kialakítása is szükségessé vált, amely 2017 elején megkezdődött, és ennek zökkenőmentes végrehajtása további odafigyelést fog igényelni a következő időszakban.

V Á L L A L Á S O K

Rövidtávú tervek:

- ☞ egységes nyilvántartások és súlyszám alapú statisztikák bevezetése a törvényszék és a kerületi bíróságok elsőfokú ügyszakában és folyamatos tanács-terhelés mérés bevezetése
- ☞ mega ügyek és frekvenciált ügyek nyilvántartásának bevezetése első fokon

Középtávú tervek:

- ☞ intézkedések kezdeményezése a két éven túli ügyek arányának 10% alatt tartására a kerületi bíróságokon, és 12% alá szorítására a törvényszék elsőfokú ügyszakában
- ☞ súlyszámokat és ügyportfóliókat figyelembe vevő ügyelosztási rend kialakítása a törvényszék elsőfokú ügyszakában

Hosszú távú tervek:

- ☞ jó gyakorlatok gyűjtése és megosztása az írásba foglalás időtartamának csökkentése érdekében
- ☞ célvizsgálat kezdeményezése az időszerű ítélezést akadályozó tényezők feltárására 2 éven túli ügyekben

3. EMBERI ERŐFORRÁSOKKAL VALÓ GAZDÁLKODÁS

3.1. Bírói álláshelyekkel való létszámgazdálkodás

Az engedélyezett és tényleges bírói álláshelyek száma 2014 óta kis mértékben csökkent. 2017. január 1-jén több álláshely is betöltetlen volt, illetve pályázati eljárás volt folyamatban. A törvényszék létszámhelyzete a következők szerint alakult:

	2014		2015		2016	
	ENG	TÉNYL	ENG	TÉNYL	ENG	TÉNYL
Fővárosi Törvényszék Büntető Kollégium	71	71	70	69	71	68
- ebből másodfokú peres tanácsban	–	35	–	36	–	35
- ebből elsőfokú peres tanácsban	–	25	–	24	–	24
- ebből katonai tanácsban	–	3	–	3	–	2
- ebből elsőfokú nemperes tanácsban	–	6	–	5	–	4
- ebből büntetés-végrehajtási bíró	–	2	–	2	–	3
Pesti Központi Kerületi Bíróság	81	80	79	79	79	76
- ebből büntető peres csoportban	79	78	77	77	77	74
- ebből szabálysértési csoportban	2	2	2	2	2	2
Budai Központi Kerületi Bíróság	29	28	30	28	27	27
- ebből büntető peres csoportban	16	15	17	15	14	14
- ebből nyomozási csoportban	13	12	13	13	13	13
Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság	8	8	9	7	10	9
Budapesti IV. és XV. Kerületi Bíróság	8	8	9	8	8	8
Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság	11	12	11	12	11	11
Budapesti XX. XXI. és XXIII. Kerületi Bíróság	11	11	11	11	10	10
Összes büntető ügyszakos törvényszéki bíró	71	71	70	69	71	67
Összes büntető ügyszakos kerületi bíró	148	146	149	145	145	141

Az *elsőfokú ügyeket* jelenleg 24 civil tanács, a katonai ügyeket 2 katonai tanács viszi, továbbá egy üres katonai tanács álláshelyre pályázat van folyamatban. Emellett egy másodfokú tanácselnök és tartós kirendeléssel két kerületi elnök több elsőfokú ügyet is tárgyal, továbbá egy-egy ügy tárgyalására több kerületi bírónak is van élő kirendelése. Megjegyzendő, hogy ha csökkent a büntető ügyszak betöltött bírói álláshelyeinek száma, vagy ideiglenesen valamely másik ügycsoportnál kell plusz bírót biztosítani, végső soron mindig az elsőfokú ítélkező tanácsok száma csökkent, mivel a másodfokú tanácsok működéséhez 3-3 bíróra folyamatosan szükség van, így onnan nem lehetett bírót elvonni. Szükségesnek látok az ügyforgalom alapján egy „minimum” elsőfokú tanácsszámot meghatározni, amely alá tartósan nem csökkenhet az elsőfokú tanácsok száma. Amennyiben hosszútávon a korábban már említett elsőfokú nagytanácsai rendszer kerül bevezetésre, ennek működtetéséhez 5 tanácselnökre és nagytanácsként kb. 4-4 bíróra van szükség. Ennek létszámbeli akadályai jelenleg nincs.

Jelenleg 12 *másodfokú tanács* van, minden tanácsban egy tanácselnök és két bíró, kivétel ez alól a Bf.32. két tanácselnökkel és egy bíróval. A másodfokú ügyszak folyamatos működésének biztosításához – a jelenlegi ügyteher mellett – 12 tanácselnökre és 24 bíróra van szükség, amely jelen pillanatban adott.

A *nemperes ügyek* közül a nyomozási bírói feladatokat jelenleg egy bíró látja el, azonban egy várható törvénymódosítás miatt az ezzel kapcsolatos feladatok – a kényszergyógykezelés felülvizsgálatok kivételével – kikerülnek a törvényszék hatásköréből. Jelenleg három bíró lát el külföldi ítéletek elismerésével és nemzetközi jogsegélyekkel kapcsolatos feladatokat. A büntetés-végrehajtási csoportban a kártalanítási eljárások miatt megnövekedett ügyteherre tekintettel jelenleg már 3 bíró és bírósági titkárok látják el a törvény által ide utalt ügyeket.

A gyorsan és sokszor kiszámíthatatlanul változó ügyteherre tekintettel a rendszert rugalmassá kell tenni olyan módon, hogy legyen átjárás a különböző peres és nemperes tanácsok között. Az elsőfokú tanácsok közül legyen több bíró is felkészülve arra, ha esetleg időlegesen büntetés-végrehajtási vagy külföldi ítélet elismerésével kapcsolatos ügyeket kell feldolgoznia, illetve fel kell készülni arra is, ha plusz első- vagy másodfokú tanácsot kell felállítani.

A *kerületi bíróságokon* jelenleg a legnagyobb probléma a fluktuáció, és a legfőbb kihívás újonnan kinevezett bírák betanítása. A bírák lemondásának száma az utóbbi pár évben olyan mértékben emelkedett (2016-ban büntető ügyszakban elérte a 6 főt), ami egy veszélyes tendenciát jelez előre, amely szükségessé teszi a lemondások okainak alaposabb vizsgálatát. Ha a bíróság nem képes nagyobb megtartó erőt felmutatni, akkor a fluktuáció hosszú távon az ítélezés minőségében is érezhetővé válik. Az újonnan kinevezett bírák betanításának kihívásaira a kerületi bíróságon az instruktori rendszer megfelelő válaszokat tud adni, amely kapcsán a kollégiumvezető ezzel kapcsolatos feladatait a Fővárosi Törvényszék 58. számú szabályzata határozza meg.

Fontos adatnak tartom a *bírák szolgálati idejét*, amelyet a kollégiumvezetőnek folyamatosan figyelemmel kell kísérnie, mivel az arány kedvezőtlen eltolódása esetén beavatkozás kezdeményezése lehet szükséges. Megjegyzendő, hogy kerületi bírák esetében nem állt rendelkezésre ügyszak szerinti adat, így ott a civilisztikai ügyszakkal együtt vettem figyelembe.

	2014			2015			2016		
	< 3	3–10	10 <	< 3	3–10	10 <	< 3	3–10	10 <
Fővárosi Törvényszék	3%	18%	79%	3%	12%	85%	0%	13%	87%
PKKB	24%	28%	48%	21%	27%	52%	9%	29%	62%
BKKB	23%	34%	43%	22%	31%	47%	15%	41%	44%
Bp. II. és III. Ker. Bír.	33%	30%	37%	27%	30%	43%	22%	39%	39%
Bp. IV. és XV. Ker. Bír.	25%	29%	46%	26%	22%	52%	4%	29%	67%
Bp. XVIII. és XIX. Ker. Bír.	21%	14%	64%	11%	19%	70%	0%	30%	70%
Bp. XX. XXI. és XXIII. Ker. Bír.	10%	42%	48%	10%	40%	50%	7%	32%	61%

3.2. Bírósági titkári álláshelyekkel való létszámgazdálkodás

A bírósági titkárok részben bírói tanács munkáját segíthetik az ügyek előkészítésével, kurrenciális besegítéssel, illetve ítélet-tervezetek készítésével, részben pedig önállóan látnak el feladatokat szabálysértési, büntetés-végrehajtási, magánvádas peres- vagy büntető nemperes ügyszakban. A Fővárosi Törvényszéken a bírósági titkárok létszáma az utóbbi három évben az alábbiak szerint alakult:

	2014		2015		2016	
	ENG	TÉNYL	ENG	TÉNYL	ENG	TÉNYL
Fővárosi Törvényszék Büntető Kollégium	4	4	4	4	4	4
Pesti Központi Kerületi Bíróság	41	40	44	44	44	35
Budai Központi Kerületi Bíróság	9	9	7	7	8	7
Budapesti II. és III. Kerületi Bíróság	3	3	3	3	3	3
Budapesti IV. és V. Kerületi Bíróság	5	5	1	1	1	1
Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság	6	6	5	5	5	5
Budapesti XX. XXI. és XXIII. Kerületi Bíróság	4	4	2	1	2	2

A bírósági titkárok esetében szeretném alaposabban felülvizsgálni, hogy jelenleg ténylegesen hol dolgoznak és milyen jellegű munkát szeretnének a jövőben végezni. Azon titkárokat, akik bírói kinevezésre várnak kerületi álláshelyen, közvetlenül a pályázatot megelőzően célszerű azon a kerületi bíróságon foglalkoztatni, ahova pályáznak, ezzel is elősegítve a beilleszkedést és a felkészülést. Azon titkárok, akik nem kívánnak hosszú távon egy adott ügyszakban önállóan dolgozni (pl. büntetés-végrehajtás, szabálysértés), olyan rotációs rendszer bevezetése lenne célszerű, amely révén több peres és nemperes ügyszakba is betekinthetnek hosszabb távon. A törvényszéki titkári álláshelyek számát növelni szükséges, mivel fejlődésük számára rendkívül hasznos lenne, ha már titkárként tapasztalatot szereznének nagy elsőfokú ügyek feldolgozásában, és az utóbbi három évben a törvényszéki titkárok – egy-egy kivételtől eltekintve – nemperes ügyeket vittek.

A bírósági titkárok foglalkoztatása kapcsán kiemelt célom, hogy átlátható és kiszámítható legyen az ügyszak vezetői és a bírósági titkárok számára is, és kerüljön pontosan felmérésre az egyes ügyszakokban – különös tekintettel ahol önálló munkavégzésük biztosított – a működőképességhez szükséges létszám és a bírósági titkárok egyéni tervei, igényei. Ehhez elengedhetetlen, hogy a titkárokkal konzultáljak a jövőbeli elképzeléseiket illetően.

3.3. Bírósági ügyintézői, tisztviselői és fizikai dolgozói álláshelyekkel való gazdálkodás

A bírósági ügyintézők, tisztviselők, írnokok és fizikai dolgozók részben bírói tanácsok mellett, részben pedig kezelőirodán látnak el bírói munkát segítő nélkülözhetetlen feladatokat. Létszámhelyzetük alakulását a kollégium vezetőjének a törvényszéken kell folyamatosan vizsgálnia.

	2014		2015		2016	
	ENG	TÉNYL	ENG	TÉNYL	ENG	TÉNYL
Bírósági ügyintézők	13	13	13	13	11	11
- ebből katonai tanács mellett	–	0	–	1	–	2
- ebből másodfokú tanács mellett	–	2	–	3	–	2
- ebből elsőfokú tanács mellett	–	10	–	8	–	5
- egyéb munkakörben	–	1	–	1	–	2
Tisztviselők	60	49	61	50	62	60
- ebből katonai tanács mellett	–	7	–	7	–	8
- ebből másodfokú tanács mellett	–	13	–	14	–	19
- ebből elsőfokú tanács mellett	–	22	–	23	–	26
- egyéb munkakörben	–	7	–	6	–	7
Írnokok	24	38	23	37	24	24
- ebből katonai tanács mellett	–	2	–	2	–	1
- ebből másodfokú tanács mellett	–	7	–	6	–	4
- ebből elsőfokú tanács mellett	–	13	–	17	–	9
- kezelőirodán	–	16	–	12	–	10
Fizikai dolgozók	5	7	5	7	6	6

A nem jogi munkakörben foglalkoztatott személyek esetében a legnagyobb kihívást a fluktuáció jelenti nemcsak a törvényszéken, hanem a kerületi bíróságokon is. Az általuk végzett felelősségteljes munkához képest a bíróság nem tud részükre olyan anyagi megbecsültséget biztosítani, amely megtartó erővel bírna. Ráadásul, amikor a tapasztalt jegyzők távozásával egy álláshely megürül, további nehézséget jelent, hogy gyakran az utcáról kell felvenni új munkaerőt. A Fővárosi Törvényszéken jelenleg egy kijelölt bírósági ügyintéző és egy tisztviselő végzi a belépő új dolgozók felkészítését.

Jelenleg nem biztosított az elsőfokú tanácsoknál megfelelő létszámban a másodjegyző és a bírósági ügyintéző biztosítása, ezért folyamatosan vizsgálni kell az erőforrások kollégiumon belüli elosztását, hogy a bírót segítő munkaerő a lehető leghatékonyabban kerüljön elosztásra. Céлом, hogy a jövőben felállított nagytanácsok mindegyikéhez tartósan plusz munkaerő (bírósági ügyintéző, másodjegyző, titkár) kerüljön beosztásra, aki mindig a nagytanács leginkább leterhelt bírójának munkáját tudja segíteni.

3.4. Rekreáció és tárgyalási kedvezmények

Az utóbbi években egyre gyakrabban találkozunk vagy hallunk olyan bíró kollégáról, aki az éveken át rá nehezedő fokozott munkateher hatására vagy a lemondás mellett döntött vagy hosszabb időre betegszabadságra kényszerült. Közép- és hosszú távon a bírák ilyen fokú terhelése kontraproduktív válik, mivel a hosszabb időre vagy véglegesen kieső bírót pótolni kell, a képzésére, felkészítésére és fejlesztésére fordított szervezeti energia teljes egészében elveszhet.

Fontosnak tartom, hogy a vezetők a rekreációt ne csupán valami lehetséges kedvezménynek, hozzáadott extrának tekintsék, hanem rendszerszinten épüljön bele a mindennapi életünkbe, és folyamatosan keressük azokat a lehetőségeket, amellyel a bírák közérzete, egészsége és morálja javítható és megőrizhető, hivatástudata fenntartható. A rekreációnak egy további kívánatos eredménye a közösségteremtő funkció, amely a jövőben a bírósági állások esetében fontos állásmegtartó tulajdonsággá válhat.

A *rekreáció rendszerét* a bírák és igazságügyi alkalmazottak szélesebb körének bevonásával, minden ügyszakra kiterjedően kell megoldani, azonban specifikusan a törvényszékre és a büntető ügyszakra nézve a következő – részben bírótársak által megfogalmazott – ötleteket kívánom érvényre juttatni:

- ☐ a referáda időszakos könnyítése könnyebb ügyekkel vagy szignálásból történő kivétellel a hosszabb időn át fokozott munkatehernek kitett tanácsok esetében
- ☐ időszaki átosztás nemperes vagy másik ügyszakba
- ☐ rendes szabadság egyhuzamban történő kivételének engedélyezése
- ☐ rekreációs klubhelyiség kialakítása a Fővárosi Törvényszéken
- ☐ javaslattétel munkahelyi pszichológus biztosítására
- ☐ munkahelyi egészségmegőrzés támogatása (gerinctorna, jóga stb.)
- ☐ rendszeres munkaidő utáni közösségi vagy kulturális program szervezése, esetenként hétfégi közösségi program szervezése

Nem a bíró pihentetésének, sokkal inkább ésszerű munkaszervezési módszernek tekintem a *tárgyalási kedvezmények rendszerét*. A bírák esetében előírt heti kétféle napi tárgyalás célja, hogy a folyamatos tárgyalási kötelezettség előírása révén biztosítsa az ügyek időszerű befejezését. A rendes munkamenet, egy kiegyensúlyozott és időszerű referáda esetében azonban sokszor nagyobb érdek fűződik ahhoz, hogy a bíró több időt fordítson egy-egy fokozott munkaigényű ügyre való felkészüléssel vagy késedelem nélkül történjen meg az írásba foglalás, semmint hogy kétnaponta a tárgyalóteremben üljön. Annak érdekében, hogy a frekvenciált ügyekben javuljon az időszerűség, néha egy időre háttérbe kell szorítani a nem soron kívüli, nem éven túli ügyeket. Ha a két éven túli ügyek száma hosszútávon leszorítható azon az áron, hogy az átlagos pertartam pár hónappal emelkedik, akkor az időszerűségi megítélésünk nagyban emelkedni fog. Ennek érdekében a vezetőknek világosan közvetítenie kell az elvárásokat a bírósághoz: új ügyek tömeges befejezését várja el a bíróságtól (havi 10 ítélet és heti két nap tárgyalás minden körülmények között) vagy egy szervezeti cél érdekében egyes előregedett ügyek előre sorolását és mielőbbi befejezését. Ez utóbbi a tárgyalási kedvezmények rendszerével érhető el, amelyben a bíró részben vagy egészben eseti, időszaki mentesítést kap a tárgyalási kötelezettség alól.

A rendszer részletszabályainak kidolgozása során az alábbi alapelveket kell szem előtt tartani:

- ⌚ a két éven túli, a frekvenciált és a fokozott munkaigényű ügyek kapcsán vehető igénybe
- ⌚ a bíró válaszítja meg, milyen munkafolyamat elvégzése céljából kéri, és milyen ütemben veszi ki (pl. felkészülésre vagy írásba foglalásra)

- ⌚ a bírósági vezető írásban engedélyezi, amelyben egyúttal rögzítésre kerül az is, hogy a bíró milyen ügy kapcsán és milyen célból kéri
- ⌚ a tárgyalási kedvezmény igénybe vétele ne járjon már kitűzött ügyek beállításával
- ⌚ amennyiben az elintézés tárgyalási kedvezmény ellenére is késedelmet szenved vagy a bíró nem munkavégzésre használja a kedvezményt, a mulasztásért felel

3.5. Utánpótlás és megtartó erő

2016-ben hat büntetőbíró szolgálati viszonya szűnt meg lemondás útján, 2015-ben még csak két fő, 2014-ben pedig mindössze egy fő mondott le. A drasztikusan növekvő lemondási szám vészjósló jelzés, és ismerte a távozó kollégák motivációját – anyagi megbecsültség hiánya, folyamatos túlzott munkateher és igazgatási nyomás, nem megfelelő premizálás és kevés pozitív visszacsatolás, kiszámítható előmeneteli rendszer hiánya – az elvándorlás folytatódni fog, ha csak nem teszünk olyan intézkedéseket, amelyek ezen negatívumokat megszüntetik vagy legalább ellensúlyozzák. Ez a veszélyjelzés nem csak a bírák esetében, hanem a bírósági titkároknál is jelentkezik. A veszélyek kivédése érdekében a büntető ügyszak területén folyamatosan nyomon szeretném követni a bírák és bírósági titkárok számának alakulását és távozásának okait, másrésztől hosszú távon az egyéni kompetenciák és célok megismerésével kell megpróbálni növelni a bírósági állások megtartó erejét.

Az *egyéni kompetenciák* felmérésének kettős célja van: a vezetők számára váljon ismertté, hogy a dolgozók mely területeken bírnak átlag feletti ismeretekkel és jártassággal, másrésztől a lehetőségek adta keretek között a munkaszervezési és ügyelosztási rendszer nagyobb mértékben biztosítsa azt, hogy a dolgozók olyan feladatokat kapjanak, amelyet szívesen végeznek, ezzel az általános munkamorál lényegesen javítható. A kompetenciák felmérése alatt – megint csak a teljesség igénye nélkül – az alábbi jellegű kérdésköröket értem:

- ✂ szakjogász végzettség és másod diploma
- ✂ korábbi munkatapasztalatok
- ✂ nyelvismeret
- ✂ publikációk és tudományos munka
- ✂ önképzés útján elsajátított ismeretek
- ✂ a bírósági szervezet számára hasznosítható egyéb képességek és egyéni preferenciák

A *bírósági fogalmazók* helyzetére az utánpótlás kapcsán térek ki röviden, hiszen a gyakorlati idő fő célja a bírói munkához szükséges kompetenciák kifejlesztése és a szakvizsgára való felkészítés. A bírósági fogalmazók száma a Fővárosi Törvényszék büntető kollégiumában jelenleg 3 fő, míg a kerületi bíróságok büntető ügyszakában összesen 27. A bírósági fogalmazók tanácshoz történő beosztása egyszerre szolgálja a képzés célját és a bíró munkaterhének részbeni csökkentését. Ez utóbbi a fogalmazói időszak kezdeti időszakában és a rövidebb tartamú beosztás esetében kevésbé hangsúlyos, így nem feltétlenül célszerű a bírósági fogalmazókat az egyébként is nagy munkateherre dolgozó bírói tanácsok mellé beosztani.

VÁLLALÁSOK

Rövidtávú tervek:

- ☞ üres álláshelyek és folyamatban lévő bírói pályázatok áttekintése
- ☞ konzultáció bírósági titkárokkal egyéni céljaik megismerésére, a büntetés-végrehajtási és a szabálysértési ügyszak működéséhez szükséges minimum létszám meghatározása
- ☞ bírák és bírósági titkárok egyéni kompetenciájának felmérése

Középtávú tervek:

- ☞ a jegyzői álláshelyek kollégiumon belüli elosztásának felülvizsgálata
- ☞ bírósági ügyintézők képzettségüknek megfelelő foglalkoztatásának vizsgálata
- ☞ tárgyalási kedvezmények rendszerének kidolgozása a törvényszékekre és a kerületekre

Hosszú távú tervek:

- ☞ a rekreáció és bírák pihentetési rendszerének kidolgozása
- ☞ egyéni célok meghatározása egy átlátható premizálási rendszerben

4. TÁRGYI ERŐFORRÁSOKKAL VALÓ GAZDÁLKODÁS

4.1. Tárgyalótermek és dolgozószobák

A törvényszék markó utcai épületében jelenleg 21, a fő utcai épületben 3 *tárgyalóterem* áll a büntető ügyszak rendelkezésére. Ebből az elsőfokú ügyszak jelenleg 13 tárgyalóteremben ítélezik, amelyből 4 kisebb méretű, így azokban legfeljebb négy vádlottas ügyek tárgyalhatóak kényelmesen, 4 tárgyalóterem közepes méretű, azaz több vádlottas ügyek tárgyalására is alkalmas, míg 5 tárgyaló kifejezetten nagyobb méretű, azaz alkalmas sok vádlottas, frekventált ügyek tárgyalására. A nemperes ügyszak rendelkezésére egy kisméretű ablaktalan tárgyaló áll, emellett a nemzetközi csoport bírái kettő a Polgári Kollégiumhoz tartozó tárgyalóteremet is igénybe vesznek. A másodfokú tanácsok jelenleg öt tárgyalóteremmel dolgoznak rotációs rendszerben. Ez kétség kívül az első fokhoz képest hatékonyabb felhasználás, de komoly hátránya, hogy több tanácsnak hétfői napokon is tárgyalnia kell, illetve egy tanács két tárgyalóteremben váltva tárgyal.

Folyamatosan vizsgálni szeretném a tárgyalótermek kihasználtságát egy optimálisabb elosztás és használati rend kialakítása érdekében. Ennek során egyrészt a kitűzések szerint fogom vizsgálni a tárgyalótermi kapacitást, másrészt a ténylegesen a tárgyalóteremben töltött időt is mérni szándékozom. Ideális esetben a tárgyalótermek a munkahét 75-80%-ában ki vannak használva, a tényleges szám jelenleg azonban ennél jóval alacsonyabb.

Nehezen kezelhető a törvényszék elsőfokú tanácsai számára az egy tárgyalóterem – két tanács felosztás, mivel a kisebb tárgyalótermekben tárgyaló bírák nagyobb ügyek esetében cserélni kénytelenek, vagy az ügyfelek és a bíróság számára egyaránt méltánytalan körülmények között tartják meg a tárgyalásokat. Tervben van egy közepes méretű tárgyalóterem kialakítása a Statisztikai Osztály jelenlegi helyén.

A *bírák és jegyzők elhelyezése* kapcsán két fő problémát kell kezelni. A szobaméret, pontosabban az egy főre jutó négyzetméter sok esetben kritikus. Vannak bírák, akik 15-20 négyzetméteres szobában dolgozhatnak, más tanácsoknak fejenként csupán 6-8 négyzetméter jut. Jelenleg nyolc elsőfokú tanács dolgozik 10 négyzetméternél kisebb fajlagos területű szobában. Másik probléma az ügyszak szétszórtsága. A Fővárosi Törvényszék büntetőbírái még ügyszakon belül is két épületben (Markó utca és Fő utca), és épületen belül is egymástól igencsak távol kerültek elhelyezésre.

A *dolgozószobák* festése, bútorainak cseréje és általános felújítása szakaszosan, de folyamatosan történik. Kollégiumvezetőként feladatomnak tekinteném, hogy ismerjem a bírák munkakörülményeit és ezekkel kapcsolatos problémáit, és amennyiben a hiányosságok orvoslására tett lépések nem vezettek eredményre, beavatkozni a szükséges intézkedések elérése érdekében.

4.2. Technikai infrastruktúra

A törvényszék technikai infrastruktúrája átalakult, de sok kérdésben továbbfejlesztésre szorul. A bírák és igazságügyi alkalmazottak 10 évesnél idősebb munkaállomásainak cseréje 2017-ben megkezdődött, amelyet ezután is folytatni kell. A dolgozószobák infrastrukturális fejlesztésén túl arra is figyelmet kell fordítani, hogy minden tárgyalóteremben szeretném, ha elérhető lenne a laptopokhoz használható LAN-os végpont, illetve kis teljesítményű nyomtató.

Akut problémának érzem – amelyet a bírák folyamatosan jeleznek – hogy a nehéz bírói laptopok nem alkalmasak az állandó szállításra, azonban ha munkaállomásként is ezt kell használni a bíróságon, a bíró vagy nem tud azon otthon is dolgozni, vagy hozni-vinni kényszerül. Kezdeményezni fogom, hogy azon bírák, akik asztali gépeit a laptopok kiosztásával egyidejűleg leszerelték, kapjanak helyi munkaállomásokat, amennyiben erre igényt tartanak.

További probléma, hogy a *nyomtatók* meghibásodása esetén heteket, hónapokat kell várni a javításra arra tekintettel, hogy a Fővárosi Törvényszéknek nem volt keretszerződése ezek javítására. Ennek kapcsán már történtek intézkedések a vezetők részéről, de továbbra is figyelemmel kell kísérni a nyomtatók helyzetét. Hosszú távú célom, hogy elsőfokú nagytanácsokként egy nagyobb és egy kisebb teljesítményű, megbízható nyomtató álljon a rendelkezésre, hogy az esetleges meghibásodás ne okozzon fennakadást a mindennapi munkavégzésben, illetve a másodfokú tanácsoknak is több nyomtatót biztosítsunk a kiesők pótlására.

A *BIIR rendszer* a digitális feltöltések révén nagyban meg tudná könnyíteni a bírák munkáját, azonban nem használják ki megfelelően. A kerületek és a törvényszék bíráinak BIIR rendszer hozzáférését olyan módon kell beállítani, hogy a BIIR-ből le tudjanak kérni a másik bíróság ítéletkiadmányait, értesítőit, ezáltal ne kelljen írásos megkeresés útján beszerezni azokat, illetve ügyiratokat mozgatni.

4.3. Bírói munkát segítő intézkedések

A bírák munkájának megkönnyítése és a bíróság költségkímélése érdekében a büntető ügyszakban használt *bírósági nyomtatványok* több nyelvre történő lefordíttatását tervezem azok felülvizsgálatát követően. Emellett hosszabb távon olyan *iratminta-tárat* szeretnék készíteni jegyzőkönyvből, végzésekből, amely az új Be-re történő átállás során segíteni és orientálni tudja a bírákat.

Célom, hogy a vádirat benyújtásával egyidejűleg lehetőleg minden ügyben a *nyomozati irat digitális példánya* is eljusson a bírósághoz, mivel ez jelentős mértékben megkönnyítené az iratok kezelését mind a tárgyalótermi, mind pedig az otthoni munkavégzés során.

A Büntető Kollégium belső intranetes oldala jelentős frissítésre és átalakításra szorul annak érdekében, hogy átlátható, könnyen kezelhető és informatív legyen.

VÁLLALÁSOK

Rövidtávú tervek:

- ☞ az elhelyezések és a munkakörülmények részletes felmérése
- ☞ egy közepes méretű tárgyalóterem kialakítása (Statisztikai Osztály helyén)
- ☞ nyomtatványok felülvizsgálata és fordítása idegen nyelvre
- ☞ belső intranet átalakítása és frissítése

Középtávú tervek:

- ☞ elsőfokú nagytanácsok elhelyezése egymás közvetlen közelében
- ☞ iratminta-tár elkészítése

Hosszú távú tervek:

- ☞ nyomozati iratok digitális példányának elérhetővé tétele

5. INTEGRITÁS ÉS A BÍRÓSÁG MEGÍTÉLÉSE

5.1. A büntető ügyszak integritási térképe

Az integritási kockázat szempontjából a büntető ügyszak fokozott veszélynek kitett területe a nyilvánosság elől elzárt nyomozási bírói tevékenység, valamint az elsőfokú ügyszak. Integritási kockázat alatt nemcsak a korrupciós kockázatot és a feddhetetlenség felmerülő sérelmét kell érteni, de ilyennek kell tekinteni minden lehetséges jogtalan nyomásgyakorlást, amelynek célja a bírósági döntés befolyásolása, amely ezáltal alkalmas az igazságszolgáltatás függetlenségébe és törvényes működésébe vetett bizalom csökkentésére.

Az Országos Bírósági Hivatal 2016-os jelentését is alapul véve a büntető ügyszakban a *függetlenség* és az *elszámoltathatóság* viszonyrendszerében a következő kritikus pontok és kockázatok azonosíthatók:

- ❶ korrupciónak kitett területek
- ❶ nyomásgyakorlás a nyilvánosság és a politika részéről
- ❶ bírák fenyegetése és bírakat ért támadások
- ❶ összeférhetetlenség és mentelmi jog gyakorlata
- ❶ ügyelosztás és a törvényes bíróhoz való jog biztosítása
- ❶ soron kívüliség, valamint eljárási határidők betartása és betartatása
- ❶ nyilvánosság és bírósághoz való hozzáférés biztosítása
- ❶ ügyfélkapcsolatok és panaszeljárások

A bírósági igazgatás átlátható és a kiszámítható működése teremti meg az integritás alapfeltételét. Az integritás-kockázatkezelés esetében emellett lényeges, hogy a veszélyeztetettséggel szemben megfelelő ellenálló-képességet biztosítsunk. A kockázatok kivédésére, és az integritás-sértés megelőzésére a 6/2016 (V.31.) OBH utasításban és a Fővárosi Törvényszék 27. számú szabályzatában leírt belső kontrollrendszeren túl a megfelelő képzés és tudatosítás jelent hatékony eszközt. A magam részéről fontosnak tartom, hogy a bírák ne bizalmatlanságot érzékeljenek, hiszen nem lehet az az elsődleges kiindulási pont a vezetők részéről, hogy a beosztottak megsértik az etikai és hivatási szabályokat. Amennyiben azonban felmerül az integritás-sértés, elengedhetetlen annak kivizsgálása, és bizonyítottság esetén következetes, kiszámítható és mindenkre nézve egyenlő következmény alkalmazása szükséges.

Különösen fontosnak tartom, hogy az ítélezés során a büntetőbírák ne csak pártatlanul ítéljezenek, hanem emellett a *pártatlanság látszatának fenntartására* is törekedjenek. Egyes esetekben nem csak panaszbeadványokban, hanem akár a bírósági jegyzőkönyvekben is olvashatóak olyan bírói kiszólások, magatartások, amelyek alkalmasak a pártatlanság látszatának erodálására, ez pedig nagyban rontja a bíróság megítélését. A bírósági titkárok képzése és az instruktor bírói rendszer alkalmas arra, hogy felhívja a figyelmet ezek elkerülésére.

Végezetül fontosnak tartom azt is kihangsúlyozni, hogy az integritási szabályzat, a szabálytalansági eljárások, valamint az etikai szabályok alapvetően a bíró oldaláról határozzák meg azokat a kötelezettségeket, amelyet a függetlenséget hivatottak biztosítani, és amelynek betartását a vezetők különféle folyamatba épített és eseti intézkedésekkel, vizsgálatokkal ellenőrzik. Legalább ilyen fontos azonban az az elvárás, hogy a bírakat ért jogtalan támadás vagy befolyásolási kísérletek esetén számíthassanak rá, hogy a bírósági szervezet és a vezetők ki fognak állni értük és megfelelő védelmet kapnak. A bírák védelme érdekében szükségesnek tartom a Fővárosi Törvényszéken a büntető tárgyalótermek előtti folyosórészen biztonsági kamerák elhelyezését.

5.2. A bíróságok megítélése

Az integritás és a bíróságok média-megjelenése szorosan összefügg egymással. Amennyiben a társadalom felé a harmadik hatalmi ág független szervezetként jelenik meg, amelyben pártatlan bírák magas színvonalon és időszerűen ítélik meg, az emeli megítélésünket, ezzel szemben a média közvetítésével – ha a bíróság működése nem átlátható vagy nem érthető – nagyon gyorsan negatív kép alakul ki a bíróságokról. Az emberek nemcsak az alapján alkotnak véleményt a bíróságok függetlenségéről, mikor személyes tapasztalatokat szereznek a bíróság működésével kapcsolatban, hanem a közbeszéd és a média által nyilvánosságához közvetített kép alapján is. Éppen ezért a közérdeklődésre számot tartó ügyekben fokozott a bíróság felelőssége, az esetleges bírói hibák és mulasztások ugyanis sokszorosan hátrányos következményhez vezetnek.

Mindezen túl bármilyen bírói mulasztás vagy hiba nélkül is vannak olyan jogilag helyes, megalapozott bírói döntések, amelyek ellentétesek a közvélekedéssel vagy a társadalmi elvárásokkal. Ezekben az esetekben kiemelt fontossággal bír, hogy a bíróság közérthetően és magyarázva kommunikálja döntését, lehetőség szerint soron kívül, hogy a sajtóközlemény ne egy válasz „magyarázkodás” legyen, hanem első kézből történő szakszerű tájékoztatás.

A frekventált ügyekben a kollégiumvezetés részéről szorosabb igazgatási támogatás és ellenőrzés szükséges. Amennyiben a Sajtó Osztály az ügy jellege miatt indokoltnak tartja a folyamatos és tervszerű kommunikációt, az ügy érkezését követően a tárgyaló tanács és a kollégium vezetés bevonásával kommunikációs tervet kell készíteni. Fontos az is, hogy a bíróság a frekventált ügyekben felkészült legyen, ha nagyszámú hallgatóság jelenlétét kell kezelni, illetőleg több videokamera is rögzíti a tárgyalást (pl. előzetes sajtó-regisztráció).

5.3. Panaszok és közérdekű bejelentések kezelése

2016-ban büntetőügyekkel kapcsolatosan valamivel több mint 30 panaszügy indult a Fővárosi Törvényszéken, amelyet a Büntető Kollégium vezetésének ki kellett vizsgálnia és megválaszolnia.

Fontosnak tartom, hogy a 10/2012. (VI.15.) OBH utasítás és a Fővárosi Törvényszék panaszkezelési szabályzatában előírtak szerint a jövőben is minden panaszbeadványra érdemi és időszerű válasz szülessen. Emellett szükségesnek tartom, hogy a vezetők írásban is dokumentálják a szükséges érdemi intézkedéseket és azok végrehajtását, után követését.

A panaszbeadványok általános tapasztalatairól éves szinten készül kimutatás, amely hasznos adatokat szolgáltat az igazgatási ellenőrzések célterületeinek meghatározásához, továbbá az instruktori rendszer és bírák továbbképzésének hatékonyabbá tételéhez.

VÁLLALÁSOK

Rövidtávú tervek:

- ☞ frekvenciált ügyek nyilvántartásának vezetése
- ☞ jó gyakorlatok és negatív példák gyűjtése tanácselnökök által és a panaszt elintéző vezetők által instruktorként bírák részére a helyes tárgyalótermi magatartás kialakítása érdekében

Középtávú tervek:

- ☞ célvizsgálat a panaszügyek tapasztalatairól

Hosszú távú tervek:

- ☞ jogerős ügyek eset-feldolgozása a bírósági kommunikáció szempontjából

6. KÉPZÉS

6.1. Bírák és bírósági titkárok képzése és továbbképzése

A bírósági képzések jelenleg *több szinten* valósulnak meg. A Magyar Igazságügyi Akadémia országos szinten szervez központi képzéseket, illetve egyes központi képzési tematikákat helyi szinten kell kötelezően megszervezni (legutóbb ilyen képzés volt a szakértői bizonyítás, a határozatszerkesztés és a közérthetőség témájában). A Fővárosi Ítéltábla és a Fővárosi Törvényszék oktatási csoportja a központilag kötelezően előírt képzéseken túl is szervezhet regionális és helyi képzéseket, valamint ezt kiegészítendő a Büntető Kollégium önállóan is szervez saját szakmai továbbképzéseket, például 2017-ben az új büntetőeljárási törvény okán. Figyelembe kell venni emellett azt is, hogy nagyon sok bíró önállóan is részt vesz továbbképzéseken (doktori iskolai képzés, szakjogász képzés stb.) és nemzetközi képzéseken. Fontosnak tartom, hogy a képzések hatékonyan segítsék a bírák és bírósági titkárok mindennapi munkáját, a résztvevők ne azt érezzék, hogy az oktatáson töltött idő elveszi az érdemi munkára fordítható időt. Mindezek miatt elengedhetetlen, hogy egyrészt a különböző szinten megvalósuló képzések egymásra épüljenek, ne ismételjék, hanem kiegészítsék egymást, másrészt szükséges az is, hogy a képzési tematikák szakmai előkészítésében a kollégium aktívan részt vegyen.

Hangsúlyt kívánok helyezni emellett a *vezetők képzésére* is. Ahhoz, hogy a tanácselnökök megfeleljenek az új szakmai és igazgatási kihívásoknak (pl. elsőfokú nagytanácsok), indokolt lenne egy erre irányuló komplex gyakorlatias képzési programot kialakítani helyi szinten. Fontos továbbá, hogy a büntető ügyszak bírósági vezetői részt vegyenek a központilag szervezett vezetői továbbképzéseken is.

Más hivatásrendek példáit látva ma már nem kérdőjelezhető meg, hogy az *élethossziglani tanulás* a bírákkal szemben is alapvető elvárás. Eddig kizárólag a bírósági titkároknak és a határozott időre kinevezett bírácoknak volt általánosan kötelező központi képzés. Fontos ezért, hogy legyenek olyan képzések a büntetőbírák részére, amelyek tényleges segítséget jelentenek nekik, valóban hasznos tudást adnak át és a mindennapi munkához szükséges képességeket fejlesztenek. Figyelembe kell venni, hogy a már több éves szolgálati idővel és széleskörű tapasztalattal rendelkező bírák sokféle módon eleget tesznek az élethossziglani tanulás követelményének. Ezen a magasabb szinten már sokkal inkább az egyéniesített, specializált képzésre és önképzésre kell hangsúlyt helyezni, semmint az általános oktatásokra. Ez a cél hosszú távon az egyéniesített képzési tervek bevezetésével érhető el, amely figyelembe veszi a bírák szolgálati idejét, a specializálódást, a referádát, valamint a tudományos és önképzési tevékenységet.

Fontosnak tartom, hogy a fővárosi bírák – noha kétség kívül az országos átlagnál magasabb munkateher nehezedik rájuk – minél szélesebb körben vegyenek részt *tudományos és oktatói munkában*. Első lépésként szükség van annak feltérképezésére, hogy kik a megfelelő előadói

tapasztalattal és speciális szakmai kompetenciákkal rendelkező törvényszéki és kerületi bírák. A következő lépés, hogy a bírák és bírósági titkárok tudományos, publikációs és oktatói tevékenységének eredménye legyen szélesebb körben ismert.

A Fővárosi Törvényszék 16. számú szabályzata a kollégiumvezető feladatává teszi a javaslatlételt a helyi képzések előadóira. A Fővárosi Törvényszék ügyforgalmát és az ügyek jelentőségét figyelembe véve az is fontos lenne, hogy a helyi és regionális képzések mellett az országos szintű központi képzéseken is minél több fővárosi bíró adjon elő. Az egyéni kompetenciák fővárosi felmérését követően a kollégium vezetése hatékonyabban tudja ellátni az előadói javaslatlétellel kapcsolatos feladatokat.

6.2. Fogalmazóképzés

A Fővárosi Törvényszék és a kerületi bíróságok bírái eddig is aktívan részt vettek a bírósági fogalmazók képzésében. Ezen a téren a büntető kollégiumnak a jövőben is együtt kell működnie az Oktatási Csoporttal. A fogalmazók beosztása egyszerre szolgálja saját képzésüket és a beosztás szerinti bírói tanács segítségét, amit a fogalmazói instruktorok tanácsának kiválasztásakor is szem előtt kell tartani. Fontosnak tartom emellett azt is, hogy a törvényszék és kerületi bíróságok instruktori feladatokat ellátó bírái a központi fogalmazó felvételi versenyvizsgában is részt vegyenek.

6.3. Nem jogász igazságügyi alkalmazottak képzése

Az igazságügyi alkalmazottak megnövekedett fluktuációja szükségessé teszi, hogy a belépő dolgozók képzésére nagyobb hangsúly kerüljön. Felül kell vizsgálni a meglévő oktatási anyagokat (pl. BÜSZ) és kiegészíteni azokat. Szükségesnek tartom, hogy a belépő új dolgozók a mentori rendszerű gyakorlati felkészítés mellett rövid szervezeti, ügyviteli, munkaszervezési képzésben részesüljenek elektronikus formában. Az új jogszabályok, új rendszerek bevezetése szükségessé teszi, hogy ne csak a bírák, hanem időről-időre a jegyzők is felkészítő képzésen vegyenek részt.

VÁLLALÁSOK

Rövidtávú tervek:

- ☞ javaslatlételt a fogalmazói felvételi versenyvizsga névjegyzékének kiegészítésére
- ☞ fogalmazói instruktor bírák jegyzékének felülvizsgálata

Középtávú tervek:

- ☞ vezetői képzés programjának elkészítése tanácselnökök részére
- ☞ új jegyzők belépő képzési programjának elkészítése

Hosszú távú tervek:

- ☞ bírák egyéni képzési tervének felállítása az Oktatási Csoport közreműködésével
- ☞ belépő új igazságügyi alkalmazottak e-learning képzése

Végezetül szeretném ezúton is kérni a Tisztelt bíró kollégák bizalmát és támogatását a pályázatomhoz, továbbá a vezetői állás elnyerése esetén annak közös végrehajtásához is. Meggyőződésem szerint ezen intézkedések, valamint a pályamű elején megfogalmazott alapelvek egy élhetőbb és hatékonyabb bíróságot eredményeznének.

Budapest, 2017. március 16.

dr. Vadász Viktor

